

DO VIĐENJA, U PRNJAVORU

Do oslobođenja Prnjavora došlo je sasvim iznenadno i za nas i za neprijatelja, u noći između 15. i 16. januara 1943. godine. Prema naređenju štaba brigade trebalo je da 2. crnogorski i 4. kraljevački bataljon demonstrativnim napadom na Prnjavor dovedu neprijatelja u zabunu i da mu onemoguće da interveniše ka Tesliću, na koji su te noći napadale 3. krajiška brigada i ostali bataljoni 1. proleterske.

Odbrana Prnjavora raspolagala je sa oko 800 vojnika, od kojih je oko 400 bilo u gradu, a ostalo na isturenim položajima oko grada: na Ceru i Vijaki, i u selima Vučijaku i Glogovcu.

Da bi se ionako male snage što bolje rasporedile za sam napad i za obezbeđenje pravaca prema Derventi i Banjoj Luci, a i da bi se kod neprijatelja stvorio utisak da nije reč o demonstrativnom već o stvarnom napadu, iz oba bataljona je izdvojena po jedna četa i tako stvoren treći, Kombinovani bataljon, pod komandom Miloša Vučkovića. Time je stvorena mogućnost da se napad izvrši iz tri pravca.

Miloje Milojević, zamenik komandanta brigade, kojeg je štab bio odredio da komanduje akcijom, postavio je bataljonima zadatak da se ne ograniče samo na demonstrativni napad, već i da likvidiraju neprijateljev garnizon ako se za to pruži prilika u toku napada. Pošto smo doznali raspored neprijateljevih snaga oko grada, doneta je odluka da se likvidiraju samo manja uporišta spoljne odbrane, a da se glavna obidž, s tim da se prema njima obezbedimo s manjim snagama, a da glavninom napadamo neposredno na grad.

Kraljevački bataljon je imao zadatak da likvidira uporišta na Vijaki i na Ceru, a zatim da produži napad na grad s jugozapadne strane. Desno od nas napadao je 2. crnogorski, a levo Kombinovani bataljon. Rudarska četa je upućena na Vijaku, a 1. četa na Cer.

Napad je bio predviđen za 23 časa, ali smo krenuli na izvršenje zadatka već predveče. Noć je bila hladna, sa jakim vetrom i snežnom vejavicom. To nam je omogućilo da neprimećeni pridemo položajima. Time smo neprijatelja potpuno iznenadili. Čak ni četnici nisu uspjeli da otkriju naš nailazak i da obaveste na vreme svoje gospodare, kako bi nas spremni dočekali. Rudarska četa je potpuno neopaženo prišla školi ispod brda Vijake. Energičnom i veštom akcijom, neprijateljeva posada je bila iznenađena i likvidirana. Prva četa je, takođe, potpuno iznenadila neprijatelja na Ceru. Stražar samo što je opalio metak, naši borci su već bili na njihovim položajima, otvorivši vatru i jurnuvši u rovove. Na izlazu iz zemunice uhvatili su telefonistu s telefonom u naručju. Pošto je telefon stalno zvonio, jedan od drugova je podigao slušalicu. Neko iz grada je pitao kakva se to pucnjava čuje iz ovog pravca, a naš drug je odgovorio da je kod »nas« sve u redu i da to pucaju »bande« u susedom selu.

Odmah po likvidaciji uporišta na Vijaki i Ceru, komandant bataljona Živan Maričić poslao je prvi izveštaj: »Likvidirali smo neprijateljeva uporišta na Ceru. Isto tako i uporište u školi ispod Vijake. Zarobili smo desetak domobrana i isto toliko četnika koji su bili na tim položajima. Produžavamo dalje za grad. Do viđenja, u Prnjavoru.«

Posle likvidacije spoljnih uporišta produžili smo prema gradu u četnim kolonama. Nakon prelaska preko reke Lišnje izbili smo na ravnici, gde smo se ponovo razvili u streljački stroj.

Neprijatelj nas je primetio tek kada smo se približili ponegde i na tridesetak metara bunkerima i rovovima na periferiji grada. Otvorio je žestoku vatru, naročito iz bunkera na putu za Teslić. Naši borci su poplegli ne uzvraćajući vatrom, što je neprijatelja zbunilo i pokolebalo. Nastao je tajac. Čuo se razgovor među neprijateljevim vojnicima o tome kako su videli naš streljački stroj, ali da je odjednom nestao kao da je u zemlju propao.

Dok je ova neizvesnost trajala kod 1. čete, na Rudarsku četu naišla je jedna neprijateljeva kolona iz Prnjavora, koja je, verovatno, pošla prema Ceru da izvidi šta se tamo dogodilo. Osetivši da imaju nekoga ispred sebe, počeli su da dozivaju. Nastalo je ono poznato iz rata: »Ko je tamo?« »A ko je tamo?« To se ponovilo brzo nekoliko puta, dok neki od rudara nije viknuo: »Ko može biti drugi nego partizani!«, otvorivši u isto vreme vatru. Razvila se oštra borba, u kojoj su rudari odmah preuzeli inicijativu i brzo naterali neprijatelja u bekstvo. Jurnuli su za neprijateljem u grad, izmešani sa njegovim borcima.

Tog časa je ceo bataljon krenuo na juriš. Pošto smo bili blizu, neprijatelj nije mogao da pruži jači otpor, jer su se naši borci dočepali prvih kuća. Odbrana je brzo razbijena, a demoralisani neprijateljevi vojnici su panično bežali iz svojih rovova i bunkera. Naši su ih gonili u stopu. Organizovanog otpora više nije moglo biti.

U gradu je neprijatelj pružao otpor još samo iz pojedinih uporišta, koja su naši borci zaobilazili i likvidirali iz pozadine. Najjači otpor pružen je oko katoličke crkve, sokolane i bunkera na putu za Teslić.

Grupa rudara sa Božom Žarkovićem, puškomitraljescom, primorala je bombama na predaju neprijatelja koji se branio u sokolani.

Pred zoru je bataljon već izbio na drugu stranu grada. Tamo je na ulici zarobljena glavnina neprijateljevih snaga, sa pozadinskim delovima, koja je pokušala da se izvuče prema Derventi.

Koristeći se našim upadom u grad i razbijanjem organizovanog neprijateljevog otpora, oko četiri sata ujutru 2. i Kombinovani bataljon takođe su preduzeli energičnu akciju i prodrli u grad.

Ovaj kratki i energično vođeni napad pretvorio se od demonstrativne akcije u naš potpuni uspeh i veliki poraz neprijatelja. Ubijeno je, ranjeno i zarobljeno oko 400 vojnika i oficira, sa bojnikom na čelu. Mi smo imali samo nekoliko lakše ranjenih. Zaplenjena je velika količina ratne i druge opreme, između ostalog: tri mitraljeza, oko 20 puškomitraljeza, dva teška minobacača, oko 400 pušaka i mnogo municije, a naročito velike zalihe hrane.

Oslobođenje Prnjavora i naše dalje dejstvo prema Derventi i Bosanskom Kobašu imali su za posledicu poraz četnika u centralnoj Bosni. Oni su doživeli vojno i političko rasulo. Mnogi su se razbežali kućama, a mnogi su stupili u naše redove. Narod ovoga kraja nas je veoma lepo primio, oduševljeno i masovno pristupajući narodnooslobodilačkom pokretu. Formiran je i partizanski odred.

Naš bataljon je tih dana izbio na Savu kod Bosanskog Kobaša. To je bio prvi prodor jedinica 1. proleterske do Save, dotad najdalje na sever.

Milan Simović